

ריבוי בקדרת יום טוב לצורך מחו

הכנה מיו"ט ראשון לשני של ראש השנה

גדר שני ימים של ראש השנה

נחלקו התנאים האם שני ימים טובים של ראש השנה הם שני קדושות וממילא יכול לערב לכל יום לכיוון שונה או שהם קדושה אחת וממילא מה שעירב בבין השמשות של היום הראשון מכריחו גם ליום השני.

1. תלמוד בבלי מסכת עירובין דף לט עמוד א

משנה. רבי יהודה אומר: ראש השנה, שהיה ירא שמה תתעבר בגולה קמיידי, שמה יעשו בית דין הגדול אלול מעובר ויהיו שני ימים טובים, והוא לדין לילך בדאשון ללד אחד ובשני ללד אחד. - מערב אדם שני עירובין, ואומר: עירובי בראשון למזרח, ובשני למערב... ולא הוודו לו חכמים קספני: קדושה אחת הן.

כעין זה נחלקו הרמב"ם והראב"ד האם בראש השנה העירוב ביום הראשון מועיל ליום השני או שצריך לוודא מחדש שהוא מונח שם בבין השמשות של היום השני שברמב"ם משמע שמועיל שהוא קדושה אחת ובראב"ד לא

2. רמב"ם הלכות עירובין פרק ח הלכה ה, ח

הלכה ה: יום טוב שחל להיות סמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחריה או שני ימים טובים של גלויות יש לו לערב שני עירובין לשתי רוחות וסומך על אי זה מהן שירצה ליום הראשון ועל העירוב שברוח השניה ליום השני,

...במה דברים אמורים בשני ימים טובים של גלויות אבל בשני ימים טובים של ראש השנה הרי הן כיום אחד ואינו מערב לשני הימים אלא לרוח אחת.

הלכה ח: המערב לשני ימים טובים של גלויות או לשבת ויום טוב אף על פי שהוא עירוב אחד לרוח אחת לשני הימים צריך שיהיה העירוב במקומו מצוי בליל ראשון ובליל שני כל בין השמשות... מפני שהן שתי קדושות ואינן כיום אחד כדי שנאמר מליל ראשון קנה העירוב לשני ימים.

+/השגת הראב"ד... א"א טעה בזה שאפילו בשני ימים טובים של ר"ה אף על פי שהן קדושה אחת צריך שיהא העירוב קיים בליל שני ובמקומו דלחומרא אמרינן שהן קדושה אחת אבל לקולא לא אמרינן.+

השו"ע (ת"ט א) פסק כרמב"ם לחלק בין יום טוב שני של גלויות לשני ימים של ר"ה לענין עירוב אף לקולא

אמנם אע"פ שפסק רמב"ם לענין עירוב שהוא יום אחד, כתב לאסור ביטול מיום טוב ראשון לשני כאילו הם שני חגים

1. שולחן ערוך אורח חיים הלכות יום טוב סימן תקג סעיף א

אסור לאפות או לבשל או לשחוט ביום טוב לצורך מחו, אפילו הוא שבת או יום טוב ואפילו בשני ימים של ר"ה;

המג"א מסביר שגם לשיטת הרמב"ם הוא קדושה אחת לקולא רק לגבי עירוב כיון שבכל אופן מדרגת היום הראשון מהתורה. אמנם מטעם זה לענין ביטול אסור לבשל מהיום הראשון לשני

2. מגן אברהם סימן תטז ס"ק א

א לב' י"ט של גלויות. אבל בר"ה אפ"י נאכל בראשון יצא בשני דקדוש' א' הן אפ"י לקולא (מ"מ רשב"א ורמב"ם) וצ"ע דבסימן תק"ג פסק דאסור לבשל מ"ר לחבירו אפ"י בר"ה דלהקל לא אמרינן קדושה אחת הן וצ"ל דקו"ל ראשון עיקר וא"כ אסור לבשל בו ליום ב' אבל גבי תחומים כיון דראשון עיקר ה"ל יום שני חול ומותר לצאת חוץ לתחום:

למרות האיסור לבשל מיום טוב לחבירו מצאנו היתרים במילוי הקדרה יותר מהצורך וכן במילוי התנור כיון שמילוי זה מטיב גם עם הפת של יום טוב. רש"י מסביר את טעם ההיתר בכך שכיון שעסוק במילוי הסיר והתנור אין טרחה משמעותית נוספת בלהוסיף חתיכות בשר או לחמים

3. תלמוד בבלי מסכת ביצה דף יז עמוד א

תנו רבנן: אין אופין מיום טוב לחבירו. באמת אמרו: ממלאה אשה כל הקדרה בשר אף על פי שאינה צריכה אלא לחתיכה אחת דצמד טחמ"א¹ סגי, וכן ננחמוס לגבי מלוי, ממלא נחתום חבית של מים אף על פי שאינו צריך אלא לקיתון אחד², אבל לאפות אינו אופה אלא מה שצריך לו כל ככר וככר לזיכה מפיה וזדיה לעלמה.

רבי שמעון בן אלעזר אומר: ממלאה אשה כל התנור פת, מפני שהפת נאפת יפה בזמן שהתנור מלא. אמר רבא: הלכה כרבי שמעון בן אלעזר.³

אמנם ברשב"א מביא את הטעם שתוספת השומן מטיבה עם טעם הבשר ולפי דבריו במציאות כזו אפילו אינו בטרחה אחת יהיה מותר. משא"כ במילוי מים שאין השבחה שלהם בתוספת כמות, ההיתר הוא דווקא כשנעשה בטרחה אחת

4. עבודת הקודש בית מועד שער ב סימן א

ב) וממלאה קדרה בשר אף על פי שאינה צריכה אלא לחתיכה אחת כדי שיאכלו משמנים⁴. ולפיכך יראה שאפילו ליתן בקדרה חתיכה אחר חתיכה אפילו לאחר שהניח קדרה על גבי האש מותר. ב"י: והכי נקטינן כמאן דמיקל כיון דהוי מידי דרבנן:

ג) ומחמם נחתום חבית של מים אף על פי שאינו צריך אלא לקיתון אחד, ובלבד שיתן את הכל קודם שיניח חבית על גבי האש⁵.

הב"י פוסק כרשב"א להקל בתוספת שבת אפילו ביותר מטרחה אחת

5. בית יוסף אורח חיים סימן תקג

והכי נקטינן כמאן דמיקל כיון דהוי מידי דרבנן:

המשנ"ב מדייק שההיתר לעשות בטרחה נוספת הוא דווקא במאכלים שומניים ששייך בהם שבת כבשר ודגים ודווקא בסיר אחד. אמנם בשאר מאכלים וכן בבשר על שיפוד שאין השבחה הדדית, ההיתר להוסיף הוא דווקא כשעסוק בנתינת המאכל ליו"ט.

6. משנה ברורה סימן תקג ס"ק ה

וכ"ז שייך דוקא כשמבשל בשר ודגים בקדרה אבל בשאר תבשילין אינה רשאה להוסיף בשביל לילה כשעומדת כבר הקדרה על האש דאינו מוסיף שבת עי"ז בהתבשיל וכן כשצולין בשר על השפוד אינו רשאי להוסיף בשביל לילה כשעומד כבר השפוד על האש אבל בתחלה יכול להוסיף על השפוד כמה שירצה כיון שהוא בטרחה אחת וכן בתבשיל כה"ג וכמו בס"ב:

מותר להוסיף כל מאכל לקדרה כל עוד עוסק במילוי הקדרה לצורך יום טוב כיון שהיא טרחה אחת.

מאכלים שמשביחים את התבשיל בשומנם מותר להוסיף לסיר אפילו לאחר שסיים את מילוי לצורך יום טוב. כגון שהניח כבר על האש.

מרדכי מביא בשם רבנו יואל להתיר לאפות לחם לצורך סעודת ברית של מחר אפילו בתנורים נפרדים ובאופן שמכל תנור משתמש ביו"ט בלחם אחד ואע"פ שאין בזה תועלת ליום טוב שהרי כל הלחמים זהים

הערמה לצורך מחר

הגמרא מתירה למלוח בשר בבת אחת יותר מאשר לצורך היום ומביאה דברי מי שהיה נוהג למלוח אחד אחד אפילו שלא לצורך היום בהערמה ולא מעירה על מעשי

11. מרדכי מסכת ביצה פרק יום טוב רמז תרעד

[דף יז] אמר רבא הלכתא כרשב"א ל"ש תנור קטן ל"ש פורני כדגרי ס"פ המביא כדי יין ואופין בפורני (ביצה לד א - שו"ע תקן א) ⁹ ומשמע אפילו בהערמה. והא דתניא לקמן אם הערים אסור מוקמינן לה בתלמודא דחנניה היא ואליבא דב"ש"י¹⁰.

ורבינו יואל התיר לאפות ביום טוב ברצידל"י בלע"ז לצורך ברית מילה שחל להיות ממחרת בחוש"מ והיה יום אידם שלא היו יכולים לאפות אם לא ביום טוב ולא היה די לקהל בתנור א' והתירו לאפות בב' פעמים מפני שצריכות פת א' לכל תנור ותנור לשנים וג' ישראל:

וכן בתוספות הביא מנהג שעושים מלאכה בתרנגולות כולה ואוכלים רק הכבד שבה (ונראה מהרשב"א להלן שהיו שוחטין הרבה תרנגולות לצורך מחר ואוכלים היום רק את הכבד)

12. תוספות מסכת ביצה דף יא עמוד ב

מערים ומלח גרמא גרמא - וכן רגילין העולם שמערימין ואוכלין מעט מן התרנגולות ואוכלין הכבד ומיהו ה"ר שמואל היה אומר היינו דוקא קודם אכילה אבל אחר אכילה לא. (ובדיעבד מותר שדינו כמזיד ולא כמערים. ריב"ש רנד)

הרשב"א דוחה בתוקף את ההערמות הללו וחוזר על יסוד התוספות שרק כשיש חשש לפגיעה בשמחת יום טוב התירו להערים כעין שחיטה ומליחה

13. שו"ת הרשב"א חלק א סימן תרפא

שאלת... עוד התיר המתיר על סמך זה דבר לעשות בו ביום לאכול בצק בגבינה לאחד מבני העיר שרצה להכניס כלה בביתו ליל יום ב' ובלבד שיתן מעט מאחת מהנה לתינוק א'. וראיתו מדרב אדא בר אבהה דמלח גרמא גרמא.

...ומה שהביא רביה מדרב אדא בר אבהה דמלח גרמא גרמא טעות גמורה הוא בידו. דהתם היינו משום שמחת יום טוב והתירו סופן משום תחלתן.

...וכל שכן שטעה המורה הזה לטפל בגבינה בבצק לצורך יום טוב שני וסמך על משענת הקנה הרצוף. דאפילו התיר לפי טעותו לשחוט בהמה זו או בהמות הרבה על סמך שיתן לתינוק מעט מחצר כבד של בהמה ובהמה לפי שאי אפשר לחצר אותו כבד בלא שחיטה. אבל בטיפול גבינות בבצק הא איפשר לעשות לו לתינוק טיפול אחר קטן. שאם אין אתה אומר כן למה הוצרכו להתיר למלאות קדרה בשר מחמת שתבשל יפה בזמן שהקדרה מלאה בשר וכן בממלא תנור פת. והוא לדברו מותר לבשל כמה חתיכות בזו אחר זו אפילו בקדרות מוחלקות כיון שהוא רוצה לאכול אחת מן החתיכות כדי שיתן מעט מאחד מן הטיבולין לתינוק. לשיערים ויאכל מעט מזה ומעט מזה ויניח את השאר לצורך מחר. אלא שכל דבריו ודמיונותיו כלו לקלקלו.

הב"י פוסק כרשב"א שאסור לעשות לצורך מחר בהערמה לחמים נוספים מאותו סוג

14. בית יוסף אורח חיים סימן תקג

ודבר פשוט הוא שאין הלכה כרבינו יואל שהרי הגהות מימון והרשב"א פליגי עליה בהדיא וכן נראה מדברי התוספות בפרק כל שעה (פסחים לו. ד"ה וב"ה) גבי היתר אפיית פת עבה וכן נראה שהוא דעת הפוסקים:

7. תלמוד בבלי מסכת ביצה דף יא עמוד ב

אמר רב יהודה אמר שמואל: מולח אדם כמה חתיכות בשר בבת אחת. אף על פי שאינו צריך אלא לחתיכה אחת נחך טרחה לכלהו.

רב אדא בר אבהה מערים ומלח גרמא גרמא לאחר שמתן זו לאלה היום, אומה: חכמה ערכה עלי לאלה היום, וחוזר ומולחה.

ואילו בגמ' ביצה מובא בפירוש שהערמה חמורה אפילו מבישול במזיד

8. תלמוד בבלי מסכת ביצה דף יז עמוד ב

תא שמע: מי שהניח עירובי תבשילין - הרי זה אופה ומבשל ומטמין, ואם רצה לאכול את עירובו - הרשות בידו. אכלו עד שלא אפה עד שלא הטמין - הרי זה לא יאפה...

אבל מבשל הוא ליום טוב, ואם הותר - הותר לשבת, ובלבד שלא יערים לאחר שבשל למוקד, נחמ: עוד אני ליד להזמין אורחים, וכשל תבשילין אחרים, ויחסיס לטבת. ואם הערים לבשל בב' קדרות - אסור. - אמר רב אשי: הערמה קא אמרת, שאני הערמה דאחמירו בה רבנן טפי ממזיד⁷.

התוס' מביא שלשה חילוקים באיזה תנאי מותרת הערמה ומתי אסורה

9. תוספות מסכת ביצה דף יז עמוד ב

... ואם תאמר מאי שנא מההיא דרב אדא דמערים ומלח גרמא גרמא וי"ל דשאני התם דהוי עבוד אוכלין בעלמא ואין עיבוד באוכלין. רש"י. וממילא יש רק בעיה של הכנה ומשום שמחת יום טוב התירו דאי לאו הכי הייש שמא יסריח הבשר וממנע ולא שחית אבל הכא מיירי בבשול דחמור שהוא מלאכה ממש וגם היה יכול לעשות תקנה על ידי עירובי תבשילין מבעוד יום⁸. וכעין זה כתב הרשב"א 'דפשיעתו גרמה לו שלא הניח עירובי תבשילין'.

בהתקיים מספר תנאים התירו הערמה ביום טוב:

- א. אין כאן מלאכה מהתורה
- ב. עלול לפגוע בשמחת יום טוב עצמו
- ג. לא היתה אפשרות לעשות בהיתר

הערמה בסיר נפרד על ידי טעימה

הב"י מתיר בשם ר' ירוחם לבשל גם בסיר נפרד באופן שבבישול זה תהיה קצת תועלת לסעודת יום טוב אע"פ שיוזע שרוב הסיר ישאר למחר ובלבד שיאכל ממנו קצת בסעודת יום טוב

10. בית יוסף אור"ח סימן תקנז אות כא (א)

ורבינו ירוחם (נ"ד ח"ג לג): כתב מי שלא הניח עירובי תבשילין יכול לבשל ולאפות לצורך יום טוב ואוכל מכל מין ומין ואם יותיר יותיר כמו שכתבתי למעלה (שם). עכ"ל ונראה שזו היא ששינונו אבל מבשל הוא ליו"ט ואם הותר הותר לשבת והיינו ודאי אפילו בכמה קדירות במינים שונים. משנ"ב. ומשמע דקודם אכילה דוקא הוא דשרי אבל אחר אכילה לא וכמו שנתבאר בסיומן תק"ג (רלה. ד"ה כתב בה"ע) ואף על פי שיש מי שמתיר גם קודם אכילה סברא זו עיקר.

טרחא שאין בה מלאכה בשעת הדחק¹⁴

הלבוש אוסר להוליך יין לצורך סעודת יום אחר וכן הוא לכל פעולה אפילו שאין בה מלאכה שנעשית לצורך הלילה ולא נהנה ממנה ביום טוב.

19. לבוש אורח חיים סימן תפח סעיף ג

ואסור להכין מיו"ט לחול, ואפילו להביא יין וכו"ג אסורים עד הלילה עד שיאמר ברכו, וכן בכל יום טוב אפילו ביום טוב דראש השנה דקדושה אחת הם ויומא אריכתא הוא, הני מילי לחומרא ולא לקולא (וכ"כ במג"א תרסו ג בשם ספר המנהגים)

החיי אדם מסיק שבדין הלבוש רק כשיזכר כשעושה כן לצורך יום אחר אמנם בתנאים מסויימים יש להקל בזה

20. חיי אדם חלק ב-ג הלכות שבת ומועדים כלל קנג סעיף ו

...מש"כ המ"א שם וכ"כ הלבוש בסימן תפ"ח דאסור להביא יין מיום טוב לחבירו, צריך עיון דמאי שנא מהולכת עירוב שמותר להוליך רק אסור לומר שעושה כן לצורך יו"ט שני.

וצריך לומר דכוננתם בסמוך לחשיכה, דמוכח מילתא דאינו לצורך היום. ולכן נראה לי דבשעת הדחק שלא ימצא בלילה בקל, מותר להביא יין וכן מים מיום טוב לחבירו, דכל זה לא מקרי הכנה, רק שצריך להביאו בבעוד יום גדול, דלא מוכח מילתא, דאפשר דצריך עדיין לצורך היום. וגם לא יביא כדרך שנושא בחול, רק ישנה. ומכל מקום לצורך חול, אין לנו ראייה להתיר, דיש לומר דדוקא לצורך מצוה, מותר. ולכן אין מציעין מטות משבת לחול. (וכ"כ משנ"ב תרסו ה, שש"כ כח פא, ארחות שבת כב קעד וכן הלכות חג בחג עמ' רכו בשם הרב אלישיב.)

בחזו"ע לכאורה היתר אפילו כשיזכר אמנם בהערה נראה שסובר כחיי אדם ולכן נראה שגם היתרו הוא בתנאים לעיל.

21. חזו"ע שבת ב עמוד תמוז סעיף ב

מותר להוציא בשבת מתוך המקרר חלה שהיא קפואה, כדי להפשירה, ויהיה אפשר לאכלה בסעודה רביעית, ומה גם שהיא לצורך מצוה ואין להחמיר. ומשמע אפילו סמוך לחשיכה. אמנם בהערה כתב 'שיש לסמוך בזה על החיי אדם' ומשמע שכוננתו רק באופן שאינו ניכר וזה לא כמו שנוהגים לצטט אותו.

הגרשז"א אסר ואפשר שכוננתו כשעושה סמוך לחשיכה וניכר

22. שלחן שלמה א פרק רצ הערה יג

א יג שם אין להוציא מן המקרר אוכל קפוא על מנת שימס ויהיה ראוי לאכילה במוצאי היום משום איסור הכנה (אמנם אפשר שמתכוין סמוך לחשיכה)

הכנה בבין השמשות

הפרי מגדים כותב לאסור לעשות בין השמשות ומתייחס לדברי השו"ע באיסור ביטול מיום טוב ראשון לשני של ראש השנה

23. פרי מגדים אורח חיים משבצות זהב סימן תקג

(א) ואפילו. עיין ט"ז... ובין השמשות של יום ראשון יש לומר דאסור ולא אמרינן ספק דרבנן לקולא לכתחלה. ועוד דאיבקע איסורא, עיין סימן שמ"ב, וסימן תקס"ב במגן אברהם: ¹⁵

בספר משמרת המועדות הביא בשם הגרשז"א שמה שנאסר בבין השמשות הוא דווקא מלאכות כגון ביטול אמנם הבאת יין וכי' מותרת

24. משמרת המועדות עמוד קפ"ט

וראיתי בספר הזכרון להגרשז"א מבקשי תורה סי' ג' אות י' שנשאל לבאר דברים אלו וכתב דמש"כ המ"ב דאחר שחשיכה מותר להביא יין וכו' הכוננה

אמנם בעשיה בשתי קדרות נראה בדבריו להתיר כל שהוא קודם אכילה, כיון שהוא מינים שונים יש בזה תועלת ליום טוב עצמו

15. שולחן ערוך אור"ח הלכות יום טוב סימן תקג סעיף א

אסור לאפות או לבשל או לשחוט ביום טוב לצורך מחר, אפילו הוא שבת או יום טוב ואפילו בשני ימים של ר"ה; אבל ממלאה אשה קדרה בשר אף על פי שאינה צריכה אלא לחתיכה אחת.

הגה: וכל שכן שיכול לשחוט אעפ"י שאינו צריך אלא לכזית (סמ"ק),

וכן יכולה לבשל הרבה קדרות ולאכול מכל אחת מעט משנ"ב י' ומיירי שכל קדרה היה מבשל מין בפ"ע.

ודוקא קודם אכילה, אבל אחר אכילה אינה יכולה לבשל ולומר: אוכל ממנה כזית, דהוי הערמה; ¹¹

מיהו אם עברה ובשלה, (או שחט) מותר לאכול. (נחלקו האחרונים אם היתר זה דווקא כשבישלה במזיד למחר או אפילו כהערימה לצורך מחר שהוא חמור יותר. משנ"ב יג)

ובסימן תקכו השו"ע מביא היתר הערמה בשתי קדרות רק כדעת י"א

16. שולחן ערוך אורח חיים הלכות יום טוב סימן תקכו סעיף כא

אם נזכר שלא עירב קודם סעודת שחרית, יבשל הרבה בקדרה אחת ויותר לשבת.

הגה: והוא הדין שיוכל לילך מבע"י לחדר בנר דלוק לחפש איזה דבר, ויניחנו דלוק עד הלילה (טור).

וי"א דאפילו לבשל כמה קדירות (שכל אחד ממין אחר ויש לו הנאה נוספת ביו"ט מתוספת המינים. משנ"ב י' מותר, כיון שקודם אכילה הוא; והוא שיאכל מכל אחד ואחד.

המשנ"ב מביא מחלוקת אחרונים האם די בטעימה מהסיר הנוסף או צריך אכילה ממש וכתב (בס"ק ז) שהחמיר תע"ב והמנהג להקל בטעימה וכל זה דווקא שהוא קודם סעודת יו"ט

17. משנה ברורה סימן תקג ס"ק יא

(יא) ולאכול מכ"א מעט - מסתימת לשונו משמע דאפילו א"צ לאכול ורק שטועם מעט מכל קדרה כדי שיהיה לו היתר לבשל והיינו כדעת המקילין לעיל בסק"ז ולדעת האוסרין שם אין היתר רק למי שדעתו באמת לאכול מיני מטעמים חלוקין בסעודת שחרית ומכוין להרבות בכל מין כדי שישאר ללילה אבל לא כשטועם רק דרך הערמה וכבר כתבנו דהעולם נהגו כדעת המקילין:

ולמנהג הספרדים נראה שנכון להחמיר לאכול כמנה בסעדה ממש, כיון שיש לדון בדעת השו"ע בהיתר זה לא נכון להוסיף ספק נוסף.

המג"א כותב שהיתר זה הוא דווקא לצורך שבת או חג שאחרי יום טוב אבל אין להקל בזה לצורך סעודת חול

18. מגן אברהם סימן תקג ס"ק ב

על דברי הגה"מ שדחה את דברי ראבי"ה שהתיר במספר תנורים וי"ל דדוקא בפת החמיר מפני שצריך כל ככר טרחא ותיקון בפ"ע¹² (עס"י תק"ז ס"ב בב"י) אבל בקדירה דחד טרחא הוא כלומר שמבשל בקדרות נפרדות שרי¹³... נ"ל מאחר שמנהג להקל שמבשלין בשחרית וטועמין דבר ממנו שאין לאסור להם אבל להכין מ"ט לחול כה"ג אסור. הובא במשנ"ב ז. ושע"ה צו ביא עוד מקלים ובשעה"צ יד הביא מחמירים בזה וסיים שהחמיר תע"ב. וכ"כ בכה"ח.

סיכום הלכה למעשה הכנה

אין להכין מיום טוב ליום אחר – ולכן אסור לעשות פעולה ביום טוב שאין לו בה הנאה בו ביום אלא נועדה ליום אחר. בין שמכין ליום טוב אחר כגון מיום א' של ראש השנה ליום ב' של ראש השנה ובין שמכין לשבת שאחר היום טוב (אלא בעירוב תבשילין). וכל שכן שאסור להכין מיו"ט ליום חול.

סוג פעולת ההכנה – איסור הכנה קיים בין בפעולות שיש בהם מלאכה כגון בישול מיום טוב ליום אחר (שו"ע תקג א) ובין בפעולות שאין בהם מלאכה כגון הדחת כלים או סידור שולחן עבור סעודת הלילה (משנ"ב שם א. רמ"א תרסז א).

לתת בסיר כמות גדולה יותר – מותר לתת מתחילה בסיר המיועד לסעודת יום טוב, כשעסוק במילוי לצורך יום טוב קודם שמניחו על הכיריים, כמות גדולה יותר של אוכל על מנת שאת היתרה יאכל למחרת, כיון שאין בזה טרחה האסורה (שו"ע שם). ובבשר ודגים מותר גם לאחר ההנחה על הכיריים כיון שמשיביחם את התבשיל (משנ"ב ה).

להוסיף תבשיל – מותר לבשל תבשיל נוסף קודם סעודת יו"ט ממין אחר ממה שהכין לסעודה באופן שיאכל ממנה כמנה בסעודה ויעשיר את סעודת יום טוב, אע"פ שלא היה לו הכרח בזה וכוונתו גם לאכול מהנותר בשבת או חג שאחרי היו"ט (שו"ע תקג ג). ולמנהג האשכנזים יש שהסתפקו בטעימה כלשהי וגם לשיטתם המחמיר לאכלו כמנה בסעודה ממש תע"ב (משנ"ב שם ז).

אמירה כהכנה – מותר לישון ביום טוב על מנת שיהיה כח למוצאי יום טוב כיון שהוא עונג גם ביום טוב עצמו (רמ"א רצ א). אמנם אסור לומר שעושה לשם כך (משנ"ב שם ד) והוא הדין לכל היתרי ההכנה בפרק זה שאין לומר בפיו שמיועדים ליום אחר.

הכנה שאין בה מלאכה בשעת צורך – בשעת צורך^א ולצורך מצווה כשרוצה לעשות הכנה^ב שאין בה מלאכה^ג ולא יוכל להספיק לעשותה במוצאי יום טוב. מותר לעשות הכנה ובלבד^ד שמקדים את העשייה למבעוד יום שלא יהיה ניכר שעושה לצורך יום אחר (משנ"ב תרסז ה, ארחות שבת כב קעד). ולכן:

- מותר להוציא מההקפאה אוכלים קפואים, בצהרי יום טוב המוקדמים, לצורך סעודת הלילה של יום טוב אחר או של שבת. שהרי לא יספיקו להפשיר במוצאי החג.
- מותר להכניס בקבוקי שתיה למקרר באותה שעה כיון שלא יספיקו להתקרר עד שעת הסעודה.

הכנה שיש בה מלאכה – אסורה גם לצורך מצווה. ולכן:

- אסור להניח תבשילים על הפלטה ביום טוב לצורך הערב, ואפילו בשעות הצהריים כיון שיש בפעולה זו מלאכת בישול.
- וכן אסור לטחון, לברור, להבעיר ולעשות כל מלאכה אפילו באופן שהותרה לצורך יום טוב ואפילו מבעוד היום גדול ואפילו לצורך מצווה ואפילו בשעת הדחק כל שמיועדת ליום אחר.

הכנה בבין השמשות של מוצאי החג – אין לעשות מלאכות כגון בישול לצורך יום טוב השני עד זמן צאת הכוכבים (משנ"ב תקג א) אמנם בהכנה שאין בה מלאכה כגון עריכת שולחן וכד' יש להתיר בשעת צורך מזמן השקיעה (משמרת המועדות עמ' קפ"ט בשם הגר"ש ז"א. ו"כ"ב בחזו"ע להתיר כשיש הרבה אורחים ולא יספיקו להעיר לסעודה ליל שני)

מתחלת בין השמשות דאז מותר כבר לעשות הכנות לצורך הלילה אף שמלאכות גמורות אסור עד צאת הכוכבים ע"כ

מדבריהם למדנו דמיד אחר השקיעה שרי לעשות כל סוגי הכנות שאין בהם סרך מלאכה הן מיום טוב ראשון לשני והן מיום טוב לשבת אף שלא הניח עירוב תבשילין או אפילו סוגי הכנות שלא מועיל להם עירוב לכמה פוסקים וכן"ל מכל מקום בבין השמשות שרי

וביאור הדבר הוא דכיון שיסוד איסור הכנות מעין אלו של הבאת יין מיום טוב ראשון לשני או מיום טוב לשבת הוא משום זילותא דיום טוב וטורח שלא לצורך היום. אם כן כיון שכבר נכנס גבול היום טוב שני שהרי כבר חלו עליו כל דיני יום טוב ב' או שבת מיד בבין השמשות ממילא אין כאן זילותא ולא טרחה שלא לצורך שהרי חיובי היום כבר החזילו וד"ל אך הא פשיטא דאחר צאה"כ מותר. (ועוד אפשר לבאר שלא נאסר שבות בבין השמשות לצורך מצווה כמוכא בסמ"ב ש"ב)